

אשית עצות בנפשי

שיחות ופנינים
ממורינו ראש
הישיבה שליט"א

נ"ז
שנה ב'
פרשת שלח
תשפ"ד

סעודת ראש חודש אייר תשפ"ד
לתומכי הכולל

חג השבועות בצל
ראש הישיבה שליט"א

לשמיעת השיעורים
קול ברסלב: 079-70-400-66

- פנימו -

יוצא לאור על ידי תלמידי היכל הקודש
בני ברק יצ"ו

להערות והארות: USHISEB@GMAIL.COM

סעודת ראש חודש אייר תשפ"ד

לתומכי הכולל

ללמוד, ולכן אתה יכול לגרוס כי אתה מביין פחות או יותר מה אתה אומר, איך אתה מעיז להגיד לתלמידים שלך לגרוס גמרא כשהם לא למדו אף פעם, והאמת היא ששנים רבות אמרתי גמרא ולא הבנתי כלום, היום ב"ה אני מביין, אבל גם היום יכול להיות שהראש שלי טרוד בעסקי ציבור, ובאמצע הגירסא זה עף למקום אחר, ואם לא היה לי דרך הלימוד לא הייתי יכול ללמוד, אשרינו שהתקרבנו.

למה לא אומרים לבחורים בישיבות שילמדו עם הגמרא המנוקד, המשגיחים אומרים שצריך ללמד את הבחורים שידעו ללמוד גם עם גמרא בלי ניקוד, אני לא מביין למה צריך ללמוד את זה, הרי תמיד יהיה גמרא עם ניקוד, נגמרו הזמנים הישנים, אולי הוא לא יצליח לקרוא כתובה מתחת לחופה בלי ניקוד, אבל גמרא הוא ידע ללמוד כל חייו, תראו את המדרש רבה כאן, כל כך יפה מנוקד וברור, כשאני הייתי ילד היה כרך אחד כל מדרש רבה, אותיות קטנות בלתי ניתנות לקריאה, והיה בשבילי חידוש עצום איך הרה"ק מסאטמאר ידע כל המדרשים, אבל היום יש מדרש כזה יפה מעוז והדר.

בן אדם שהולך בלי צדיק טועה בדרכו, יכול להיות שיהיה לו תקופה שיצליח בחייו, אבל בסוף יגיע לפינה ויפנה בטעות ימינה

• בואו כנסו, ליטול ידיים... יש אנשים שאוכלים קצת שקדי מרק בתוספת למרק, ויש אנשים שאוכלים קצת מרק בתוספת לשקדי מרק...

• כמה צריך להודות להקב"ה, אנשים לא קולטים את זה, רק אם מקבלים איזה גירוי מהשמים, ואז נזכרים שיש להודות, פתאום לא מרגישים טוב או איזה ילד לא מרגיש טוב ח"ו.

• יש עכשיו גזירת החינוך, ואני מאוד מקווה שבסעודת ראש חודש הבא כבר יהיה בשורות טובות ונוכל לדבר קצת על מה שעושים מאחורי הקלעים, אבל צריך לזכור שהכל זה הקב"ה, רק הקב"ה, לפעמים זה נראה שאנחנו עושים משהו עם הידיים שלנו, אבל אנחנו לא יכולים כלום.

• אנשים לא רוצים לקחת גליון או ספר שיש לו ניקוד, ולוקחים ספר רק בלי ניקוד, וזה נשאר בארון, כי לא יודעים לקרוא... אני צריך להודות להקב"ה שהתקרבתי לרבינו, כי בלי רבינו גם אני הייתי סובר כמוהם, וחושב שאסור לפתוח ספר עם ניקוד.

• אני כל כך נהנה מהגמרא המנוקד של עוז והדר, אפשר ללמוד בזה אפילו כשאני עייף, אנשים אומרים לי, אתה למדת טוב ויודע

עכשיו סיימתי לשלם ברוך השם, כל ההכנסות שהיו שם מהדירות במחנה נכנסו למוסדות לשלם את זה, יש עכשיו מויז'ניץ במחנה ליד זה שרוצים לשכור עשר דירות מהמחנה שלנו, אמרתי להם שקודם צריכים לראות שיש לכל אנשי שלומינו את הדירות שלהם, אחרי זה אפשר להשכיר לאחרים, אסור להרוויח על חשבון אלו המגיעים כל שנה.

אנשים שואלים מה סוד ההצלחה שמקימים כל כך הרבה בניינים בזמן קצר, יש בזה שני סודות, הדבר הראשון זה התפילות המרובות, אין מוסד שנבנה עם כל כך הרבה תפילות, והדבר השני, אף אחד לא מושך כסף בצד, כל מי שעושה למען המוסד, עושה את זה עם כל הרגש ולא מבקש כסף...

בנוגע למבחנים, מטרת המבחנים זה לתת מוטיבציה שאנשים ירצו ללמוד, והקהילות שעושים את זה יבורכו מהשמים על כך, כי זה באמת גורם לאנשים ללמוד, אבל תבדקו טוב כמה אחוזים מהקהילה מקבלים מזה מוטיבציה ללמוד, הרבה אנשים נופלים מהמסלולים ונשברים, הרבה אנשים מתייאשים, אנחנו נותנים מוטיבציה בחיזוק של רבינו, החיזוק של רבינו זה המבחנים כאן, וזה גורם לכל אחד ואחד לפתוח את הגמרא וללמוד כל יום ויום.

יש שני אנשים שהולכים לקפל את הסוכה, אחד עושה את זה מיד אחרי סוכות, ואחד עושה את זה בזאת חנוכה, בסוף שניהם עשו את אותה עבודה, רק אחד בטבע שלו עושה הכל בזמן ואחד בטבעו מאוד מתאחר, אני גם נוהג לעשות הכל בזמן ולפני הזמן, זה לא קשור לברסלב, זה השיטה שאני נוהג, לפני שאני יוצא לאומן, אני עושה חשבון, ביום הזה אוכל ללמוד בישוב הדעת וביום הזה לא, ובצום גדליה אהיה חלש וכו', לכן עוד לפני שאני יוצא מארה"ב אני כבר מסיים את כל הלימוד בני"ך ושאר ספרים שאני

או שמאלה, אנשים מתעקשים על שטויות כשאינן להם צדיק.

אני נותן את השיעור בגמרא עם גמרא ארטסקרול [שוטנשטיין], הרי כל המגידי שיעור מכינים את עצמם עם זה, אבל כשנותנים את השיעור הם מתביישים ולומדים בגמרא רגילה, אני דווקא נותן את השיעור בזה, שילמדו את הטריק, ושיסתכלו גם ויתחילו ללמוד לבד ולהבין גמרא.

אתה שואל למה לא עושים אצלינו דף הקהילה, האמת היא שעושים, יש לנו דף הקהילה בגמרא, וחומש הקהילה כל יום, ותהלים הקהילה כל יום ועוד, בנוגע למבחנים, זה דבר חדש בעשור האחרון, אולי בסוף גם יהיה כאן, אם מישהו ירצה לתרום את זה, אשאל אותו אולי הוא רוצה לתת את הכסף לבית הדפוס להדפיס עוד קונטרסים...

מישהו שאל את מוהרא"ש שיש לו קצת כסף מיותר, והוא יכול לתת את זה להדפסת ספרים או לחבר שלו שעוד לא היה באומן ואין לו כסף, מוהרא"ש אמר לו תן את זה להדפסת ספרים, החבר שלך כבר יסתדר ויגיע, מוהרא"ש היה אומר מהחסידיים הקודמים בברסלב, רבינו לא צריך חיילים ממומנים, זה לא כלל, כי גם אני עזרתי לאנשים להגיע לאומן, אבל צריך להבין את סדרי העדיפויות.

אסור ללוות כסף, צריך לזכור מזה, זה ממש עבירה, ואני לא מדבר על מי שרוצה להיכנס לאיזה עסק וצריך הלוואה לעסק, אני מדבר על האנשים המגלגלים חובות, הולכים לחבר תן לי כסף לחודש, זה גניבה ממש, הרי לא תשלם, כי לא שילמת לפני שנה ולא לפני שנתיים, זה ממש מחלה, גם אני לווה כסף לצורך הציבור, אבל עם חשבון, לוויית לפני שנה מיליון ושבע מאות אלף דולר כדי לקנות את מחנה הקיץ, אילן החיים, וברוך השם שהכל שולם עד הפרוטה האחרונה,

אבל לא נהגו ללכת לקברי צדיקים בשבת, לבד מהציון הקודש של התנא ר, שמעון בר יוחאי, ואף לא נוהגים ליטול ידיים לאחמ"כ כפי שנוהגים כל היוצאים מקברי צדיקים.

עשיתי חשבון שהשנה חסכנו לאנשי שלומינו מיליון דולר, כי אנחנו לא לוקחים את הכסף למחנה הקיץ, את הכסף הזה שחסכת אתה יכול לתרום לכולל... חתונות לא עולה כסף, בר מצוה לא עולה כסף, טיפולים אצל המטפלים לא עולה כסף, בגדים לא עולה כסף כי קונים מכנסיים בשלש דולר בבאזר, ולכן אפשר לתת כאן הרבה צדקה.

מוהרא"ש היה אומר, שלפעמים רואים משאיות נוסעים הלך וחזור ממפעל ענק, אבל הבחור הקטן במשרד שהוא הרואה חשבון של כל המפעל יודע את האמת, והוא יודע שיש כאן רק הוצאות מכל הסיפור הזה, מוהרא"ש היה אומר את זה לגבי התבודדות, שכל אחד יבדוק את עצמו אם הוא לא מרמה את עצמו, מה המצב שלו בעבודת השם, האם יש לו יותר הכנסות או יותר הוצאות.

אתה הגעת כאן להיכל הקודש רק ללוות איזה חבר לישיבה, כי היה לך חבר שלמד אצלי במוסד הקודם, והגיע לבקר אותי ביום שישי ארוך בימות הקיץ, והתחלת לשאול כל מיני שאלות כמו בן אדם זר, למה גורסים וכו', והייתי יכול להגיד לך שאני עסוק, אבל עניתי לך עם כל הסבלנות על כל הקושיות שלך.... ולאט לאט הוצאת משניות, אשרינו.

אתה שואל מה עושים נגד פירצת הטכנולוגיה, זו באמת בעיה קשה, אבל הציבור נשאר תקוע בזה, ולא יודעים שהטכנולוגיה התקדמה והבעיות קשות יותר, אנשים חושבים שרק מי שיש לו את הסמארטפון הענק הוא הבעייתי, ומי שאין לו את זה, הוא מסודר, והאמת היא שיש היום בעיות כל כך קשות עם הטכנולוגיה גם אם אין סמארטפון, יש כל כך הרבה כלים שיכולים להפיל את האדם לשאול תחתית

צריך להספיק עד אחרי צום גדליה, ואותו דבר זה בנוגע לכסף, גם אני וגם החבר שלי משלמים סוף חודש אלף דולר למכולת, אני נכנס בתחילת החודש ומשאיר זכות לחודש הבא, והוא נכנס בתחילת חודש ומשלם את החוב של החודש הקודם.

אני לא יכול להשאיר חורים בלימודים, אני חייב לסיים כל יום את הלימודים בגמרא מדרש זוהר ושאר ספרים, רק תהלים יכול להיות שאני משאיר חור, ומשלים למחרת, זה אולי סתם נערוון... אבל ככה אני נוהג וממליץ לנהוג, אבל בתנאי שזה לא מעכב ללמוד, אברך אומר שהוא לא למד שבוע שעבר בית נצחי, והוא רוצה להשלים, שאלתי אותו מתי התחלת ללמוד בית נצחי, בגיל חמש עשרה? ומה עם להשלים מגיל 13? הרי אין לדבר סוף, תתחיל עכשיו מאיפה שאוחרים עכשיו, רק אנשי שלומינו מבינים את הבעיות האלו שאנחנו מדברים עליהם, אלו יסורים שיש רק לאנשי שלומינו, הבן שלי אמר לי שהוא היה באמצע מדרש ופתאום נפל הסימניה, אלו יסורים ממש, לא יודעים איפה אחזו, צריך לחזור לזמנים של הבעל שם טוב הק, זי"ע, שהיה עושה סימנים בספר עם מחט.

רבינו אומר על חודש אייר, שזה זמן רפואה, כל הסגולות והרפואות באייר, חסידי ברסלב היו אומרים שהכוונה לכבד את האשה, הנקראת באידיש. איהר,, כי המכבד את אשתו מביא לעצמו כל מיני רפואות, וגם לדבר יפה לאנשים עם דרך ארץ, ולהגיד להם. איהר, [אתם] זה מביא רפואה, היום בבוקר ירד גשם גדול, הרבה נוהגים לפתוח את הפה ולהכניס לפה גשם של אייר, מוהרא"ש היה אומר שהסגולה היא על הגשם הראשון של אייר, מי שישן היום בבוקר יכול מחר בבוקר לתפוס את הגשם, כי היום היה עדיין ל, ניסן, מחר יהיה א, אייר.

יש אנשים שנוסעים בשבת לקרעסטיר,

רח"ל.

האינטרנט נהיה חלק מהחיים לצערינו, ואי אפשר להגיד לאנשים לא להשתמש בכלל, אני ב"ה לא צריך את זה כי התלמידים עוזרים לי מה שצריך, בי מתקיים השיחה של רבינו על הפסוק, צדיק ד, בכל דרכיו, למה הצדיק יכול לעבוד את ד, בכל דרכיו, כי. וחסיד בכל מעשיו, החסיד עושה לו את כל מעשיו, מסדר לו את מה שצריך, אם לא היו לי תלמידים עם ג'י פי אס, לא הייתי יודע איך להגיע לקריה.

יש אנשים עם טלפון מיושן, ומתקשרים לשמוע עבירות, היה לי פעם בחור, שהגיע בוקר אחד בבהלה, אבא שלו אדם חשוב מאוד, והוא שומע אותו מתאם בטלפון עם מישהו לעשות עבירות, וחוזן מהעבירות, הטלפונים האלו גונבים את כל הזמן לעבודה, זה נכון שבחורים אפשר להזהיר ולהחזיק אותם, אבל על אברכים כבר א"א לצעוק...

אפשר לעשות המון אסיפות והרבה מודעות, ומה יהיה מחר מכל זה, צריך המון המון חיזוק על אמונה ועל יראת שמים, איך אפשר לצאת לרחוב בלי לשמוע המון חיזוק על יראת שמים ושמירת עיניים, צריך להביט למטה לפני שרואים משהו, ולא שיורידו את העיניים אחרי שכבר ראו, ככה הולך יהודי ירא שמים ברחוב, הבן אדם חייב לשמוע הרבה פעמים שהקב"ה אוהב אותו, והוא עוד יכול להיות צדיק גדול.

אתה שואל למה בברסלב צריך כל כך הרבה חיזוק, האמת היא שצריך המון המון חיזוק כל הזמן, וכולם צריכים חיזוק, לא רק בברסלב, רבינו אומר את זה בליקוטי מוהר"ן, שיגיע זמן שיתקיים דבר הכתוב. ואנוכי הסתר אסתיר פני, הסתר שבתוך הסתר, ומסביר רבינו מה הכוונה הסתר בתוך הסתר, כי יש בן אדם שיודע שהקב"ה מוסתר ממנו, וזה נקרא הסתר, אבל לפעמים יש יהודי שבכלל לא מביין שהקב"ה מוסתר,

בשנה שעברה היה קמפיין מאוד גדול מעסקנים נגד I.A. עד שחשבתי שזה פרסומת של התוכנה הזאת, זה תוכנה שאפשר להשתמש בזה בצורה מושכלת, וכמובן צריך להיזהר מאוד, כל מי שמשתמש בכלים צריך לסנן את כליו בהכשר הכי טוב, אבל יש להיזהר עם כל מי שמדברים, לא רק עם עי איי, אלא כל יהודי בבית מדרש שאתה מדבר איתו, תבדוק קודם מה הוא מדבר...

וכי בגוגל כן מותר להשתמש? הרי גם עם סינון יכול לצאת דברים גרועים, מה כבר יכול להיות כל כך רע בתוכנת עי איי, מה אפשר לשאול אותו שאי אפשר לשאול חבר, צריך להיות תמיד עם כלים רק מסוננים ועם הכשר, אתה מלמד בת"ת ולא צריך את זה, ומישהו אחר מעצב גרפיקה וכן צריך את זה, איזה שאלה יש לך שאתה רוצה לשאול ואתה חושש על זה, לי אין שאלות לשאול את התוכנה...

למה יש מוסדות שאסרו לקנות אונליין, הרי מי שיודע לעקוף את הסינון של המוסדות, עוקף ומרוויח, ומי שלא יודע, ישלם על בגד חמש מאות דולר, במקום לשלם על זה באונליין מאה דולר, אם אומרים שאסור להכניס מחשב הביתה זה דבר נכון ומבורך, אבל לתת לאנשים להשתמש במחשב ולהגיד להם שקניות אסור לקנות שם, זה לימוד מעוות ושקרי, מה הסיבה לאסור לאנשים להקל על החיים שלהם, אצלינו קונים הכל אונליין, ב"ה אין לנו מחשב ולא סמארטפון, אבל מוצאים שכנה ואמרה שקנתה את זה אונליין, אומרים לה, תקני גם לי ואשלם לך.

יש כזה מושג לעשות שעות, בשעות אלו ואלו אני במשרד ולא יותר מזה, כדי שלא יתפוס את כל הראש וכל הזמן, צדיקים בדור הקודם לחמו נגד הטלויזיה, זו היתה קליפה נוראה, והיה אפשר להגיד שאסור וזהו, אבל כעת לצערינו כולם אדוקים עם זה, כי

מהבוקר עד הלילה, עם חבילת ספרים, פעם אחת הסריטו אותו יום שלם כי רצו להראות למוהרא"ש איך נראית ההפצה שלו, הוא היה שר שם בקול גדול, מי רוצה מתנה יפה יתן משהו לצדקה,, היה לו קול גבוה מאוד, וממרחקים כבר ידעו שהוא מגיע והכינו לו כסף ולקחו קונטרסים, המון המון בעלי תשובה יצאו מזה, והרבה מהבעלי תשובה הקימו בעצמם ארגונים לבעלי תשובה.

לא יאומן איך היה מאור פניו של מוהרא"ש על אף מה שעבר, והאמת היא שאין לנו בכלל לדון בדרכי הצדיקים, אחד מדבר בתקיפות ואחד מדבר חיזוק וכו,, כל אחד צריך לעשות לעצמו חשבון מה יש לי ביד מזה, עם מה אני הולך הביתה, ככה צריך לעשות חשבון כל הזמן על כל דבר, אותו דבר זה בנוגע לחתונות, הייתי עכשיו כבר מצוה מאוד יוקרתית, בחוץ כבר עומדים הגויים עם מגשים עם כוסות מים עם לימון, אם מישהו מאוד מאוד צמא, נראה לי שעמדו שם כל הלילה ואף אחד לא לקח מזה... היה שם תזמורת עם כינורות וכו,, אבל אחרי זה בלילה, כולם הלכו הביתה, ומה נשאר מזה, מה יש ביד מכל הדבר הזה, בלילה לובשים את אותה פיג'מה שיש לך, חוזרים בשמחת תורה מהקפות, אני לא רוצה ח"ו לזלזל באחרים, והמנהיגים והצדיקים הם באמת אנשים גדולים, אבל האדם הפשוט חוזר מההקפות ואומר שזה היה מאוד מרומם, אבל עובר כמה שעות הוא לא יודע מה יש לו ביד, מה נשאר לו מזה שצפה ועמד על הפארענטשעס כמה שעות, בבית כנסת ליד הבית שלי יש איזה אדמו"ר קטן שאומר ספירת העומר בנוסח מעניין, וכולם צוחקים עליו, ואני שואל למה צוחקים, הרי אם היו לו אלפי חסידים אף אחד לא היה צוחק, ורק בגלל שיש לו עשר חסידים חייבים לצחוק, אני לא חסיד שלו ולא מתנגד שלו, אבל לא מודדים בן אדם עם הנוסח שהוא מתפלל, יכול להיות שהוא צדיק גדול.

הוא בכלל לא חושב שמהו חסר לו, הוא לא מביין מי צריך חיזוק וזה הסתר בתוך הסתר, הצדיק מוריד מהבן אדם את הקליפה הראשונה, הוא מגלה לו שהוא בהסתר, ואז הוא צריך המון חיזוק לצאת מההסתר.

- המתקרב לרבינו מקבל המון שפלות רוח והכנעה, ולכן הוא מרגיש פתאום חוסר אונים, והוא חייב המון חיזוק, לאנשים היה קודם לכן כל מיני כבוד ושטויות ועסקנות, ואצל רבינו כל הדברים האלו נעלמים, ואין להם טעם ואין להם שחר, והאדם פתאום מרגיש שהוא חייב המון חיזוק כדי לעבוד בתכלית ובמה שצריך באמת.

- צריך להתפלל שיוכלו להמשיך לתרגם פעולת הצדיק, בגליון, ר, מרדכי כתב את הגיליון כל השנים, וכשעבר לגור בקריה, הוא קיבל את התלמוד תורה הגדול ואי אפשר היה גם לכתוב, אז הוא עזב את זה, ולכן לא כותבים היום בגליון פעולת הצדיק, ומה שאתה אומר שאתה לא רואה שמה שכתוב בגליון היה כתוב בספר כשקראת, כי ככה זה, שוכחים, וגם כשעוברים שוב ושוב פתאום רואים דברים חדשים, אני כבר קראתי המון פעמים פעולת הצדיק, וכל פעם אני רואה שם דברים חדשים.

- יש שני ספרים שמוהרא"ש כתב כשהיה טמיר ונעלם, ולא ידעו מי כתב את זה, פעולת הצדיק, ומקור השמחה, הרבה צדיקים מהדור הקודם רצו לראות מי המחבר של הספר, מוהרא"ש היה אברך צעיר וישב בבארא פארק עם ג, אנשים, אי אפשר בכלל לתאר מה היה, אחד האנשים היה המפיץ הגדול ר, שמואל דוד יונגרייז, היה תלמיד חכם גדול ובנן של קדושים, והתבטל לגמרי למוהרא"ש, והפיץ עשרות אלפי ספרים בכל מקום שהוא, היה לו שמירת עיניים באופן מופלא, הוא הסתובב במקומות הגרועים ביותר בארץ ישראל, כדי להוציא עשוק מעשוק, הוא הלך עם עיניים סגורות

ממש כמו כת, לכן אני נותן להם לחיות לבד, ואני גר כאן... הוא כבר לא שאל עוד פעם.

יש לנו נס שבספר הקדוש ויואל משה מוזכר שמו של רבינו וספריו של רבינו, וכך זה לא מנע מאיתנו להתקרב, יש הרבה משפיעים שכל דבריהם מרבינו, אבל לא מזכירים את רבינו כדי שהציבור יקשיב להם, רבינו כבר אמר, שמה רע שאנשים יברכו ברכת המזון בכוונה ולא ידעו שזה מגיע ממנו.

אתה שואל למה מוהרא"ש תיקן להגיד תיקון הכללי בכל יום, הרי זה מיועד רק ליום שנפלו בפגם הברית, התשובה היא, פגם הברית זה לא רק כשחוטאים במעשה, פגם הברית הכוונה אף לדקות שבדקות, אף מחשבה קטנה או ראייה קטנה, ואי אפשר להגיד כל היום תיקון הכללי, לכן אומרים פעם ביום, יש אנשים שהולכים כמה פעמים ביום למקווה, בגלל מחשבה קטנה, כפי שאנשים נוהגים בראש השנה שטובלים שוב לפני תקיעת שופר, בליקוטי מוהר"ן חלק ב, סימן קי"ד כותב ר, נתן שפעם אחת דיבר עמו רבינו, והבין שרבינו מאוד רוצה לגלות לו איזה השגה שהשיג והיה קשה עליו, והלכו בשתיקה, ובאמצע אמר לו רבינו, יש לזה פנים שצריך מאוד להיזהר מהרהור [ס'האט א פנים אז מ'מוז זיך זייער היטן פון א הרהור], והבין מלשונו הקדוש ומהתנועות הקדושות שאז נתגלה לרבינו עוצם הפגם שיש בהרהור רע חס ושלום.

ואחרי זה יש עוד דקות שבדקות, יהודי ששוכח לרגע אחד מהקב"ה, זה גם פגם בברית, ולכן אשרי האומר את התיקון הכללי בכל יום ויום.

כשפתחתי את הישיבה הרי הישיבה לא נפתחה בשם ברסלב, קיבלנו בחורים מכל המקומות, וכמו שבהרבה ישיבות אומרים כל יום י, מזמורי תהלים אחרי מנחה, לכן אמרתי לבחורים שאנחנו גם נגיד, ואמרתי שיש צדיקים שאמרו להגיד דווקא את אלו,

כשהגעתי לבר מצוה ראיתי שם אנשים שאני כל כך מוקצה אצלם, כמו גרעין של תמרים, ברטיבתא ולא ביבשתא, מוקצה החמורה ביותר, אבל פתאום הם עושים חשבון, אם פלוני הזמין אותי לבר מצוה, אם ככה אני כן חשוב ופתאום הם נותנים לי שלום עליכם... וכי בזה נמדד בן אדם, האם הגביר הזה כן הזמין לבר מצוה או לא, ירחם השם.

מישהו שאל אותי למה מוהרא"ש לא כתב את השם של אבא שלו במצבה, אמרתי לו זה שאלה טובה, תיקו, אני לא יגיד שזה לא מעניין אותי, כי כל דבר מהרבי שלי מעניין אותי, אבל בסוף אני הולך הביתה וצריך להשכיב את הילדים ולדבר יפה לאשתי, ואת זה מוהרא"ש מלמד אותי.

אנשים שואלים הרבה פעמים שאלה שאני בכלל לא מביין מה השאלה והם לא מבינים מה אני לא מביין, הם שואלים, כמה אנשים יש בקהילה, או כמה בחורים יש בישיבה, למאי נפק"מ, אני שואל בדרך כלל בחזרה, כמה זה מספר חשוב אצלך, ומה שחשוב אצלו עם זה אני זורם, לאחד חשוב עשרים אנשים ולאחד ששים אנשים, למאי נפק"מ, העיקר היא מה מקבלים כאן, אין ספק שלמקורבים חדשים זה חשוב, כי ככה מרגישים שהגיעו למקום הנכון, וכשרואים שיש אברכים חשובים הם מבינים שהכל טוב כאן, אבל האמת היא שאין שום קשר לזה, כי אם אתה מקבל כאן דברים טובים, קח מה שנותנים לך, בהתחלה כשהתקרבת למוהרא"ש גם אני שמחתי שהיו שם כמה אברכים עם משקפיים שחורים כמו שלי...

אבל אנחנו צריכים לבדוק כל הזמן מה יש לנו ביד, ועל זה באמת אפשר לקרוא לנו כת, כי אנחנו מסתכלים רק על עצמינו, כל הדברים מסביב לא קשורים לכת, אבל אנחנו כת כי אנחנו מסתכלים רק מה שטוב לנשמותינו, מישהו שאל אותי למה אני לא עובר לגור בקריה, אמרתי לו שאני לא רוצה שזה יראה

ונהינתי ממנו שאמר לי שהוא לא מספר בסיפורי מעשיות, אלא מדבר דקה אחת דברי חיזוק.

• תהיו חכמים ותכניסו כסף לארנק של האשה לפני שהיא תבקש מכם, אין לי עכשיו כסף בכיס, כי כל הכסף שהבאתי היום הביתה, הכנסתי לארנק של אשתי, אל תרחם עלי, הלוואי שיהיה לך כזה שפע שיש לי... ב"ה שהמוסד כל כך גדול ואני לא צריך להכניס את הכסף שלי למוסדות...

• אני לא תלמיד חכם גדול, אבל בענייני מנין אני בקיא מאוד, כי גדלתי אצל סבא שלי, תלמיד חכם גדול, שהחרימו אותו הרבה שנים ולא היה לו מנין, ולכן הרבה פעמים היו צריכים לצרף למנין תינוק מבן ו, ומעלה עם חומש בידו, זה ההלכה בשו"ע, אסור ללכת נגד השו"ע חס ושלום, אבל מה שכתוב בשו"ע זה מה שפוסקים ואין להרהר.

• בגלל שגדלתי אצל סבא שלי אחרי שהחרימו אותו, הבנתי שמה שהציבור עושה ומחליט לא אומר כלום, ולכן היה לי קל להתקרב למוהרא"ש, כי לא התפעלתי ממה אנשים אומרים, הייתי בן יחיד ואחרי היה שורה של בנות, וזרקו את כולם מהבית ספר, שבועיים ישבו בבית, ואבא שלי לא רצה לשלוח אותם למוסד שמלמדים את הבנות ללמוד חומש, כי הרה"ק מסאטמאר אסר על בנות ללמוד חומש, ובסוף נסעו לווייליאמסבורג לבית ספר, זה לא היה ממש בית ספר, זה היה סלון של מישהו, וכשהייתי בחור עמדתי כל לילה מחוץ לבית מדרש לחפש עשירי למנין, היינו ממש חוזק וליצנות, אף אחד לא רצה להיכנס, סבא שלי ביקש ממני שוב אולי תמצא מישהו בחוץ שנוכל להגיד קדיש, כשהלכתי ערב יו"כ לפנות בוקר להביא תרנגול לסבא שלי, לא נתנו לי, אמרו לי שלא נותנים לסבא שלי, היום הוא כבר נהפך לקדוש אצל כולם, אחרי ששתו לו את דמו.

אז נגיד את אלו, וככה אמרנו כל יום תיקון הכללי, ופעם אחד הגיע מוהרא"ש לישיבה, ושאל אותי למה אומרים תיקון הכללי אחרי מנחה ולא אחרי שחרית, אני כבר הבנתי מהשאלה מה עלי לעשות.

• בין כה אחרי תקופה הישיבה נהפכה לברסלב רשמית, צריך להודות למתנגדים שזרקו מודעות שהישיבה הזאת שייכת לברסלב, וכך היה אפשר להתחיל לדבר רשמית מברסלב.

• בהתחלה מאוד קשה להוסיף תיקון הכללי לשחרית, אבל עם הזמן זה נהפך לחלק מהשחרית, אני זוכר שבהתחלה היה לי מאוד קשה, אבל היום אני לא יכול להתפלל שחרית בלי תיקון הכללי, אי אפשר להגיד שממהרים, וכי מי שממהר בבוקר יצא מהבית בלי מכנסיים, אלא מאי, מה שחשוב עושים גם כשממהרים, לי חשוב תיקון הכללי בכל יום.

• עכשיו שאל אותי הגבאי מסטעטן איילנד, שיש בבית כנסת שלו שלש אברכים מהיכל הקודש, והם מתפללים שחרית בשבת בבוקר בעשר וחצי, ולכן מגיעים שם אנשים להתפלל, הוא שאל אם הוא יכול להתחיל בשעה זו, אמרתי לו שהוא יכול, והוא יכול גם באחד עשרה, אבל שהזמן יהיה זמן, כי יש אנשים שאומרים שמתחילים בתשע ובסוף מתחילים מאוחר, כשמושכים את הזמן זה מרחיק אנשים, והוא שאל עכשיו שמתפללים שם עשרים אנשים, וכולם חוץ משלשתם לא מהיכל הקודש, האם להגיד תיקון הכללי מיד אחרי שחרית, או שעדיף קודם לעשות קידוש ולדבר כמה דיבורים של חיזוק מרבינו, אמרתי לו שיגידו תיקון הכללי אחרי שכולם הולכים הביתה, הרי המטרה היא לחזק לבבות נשברות, ולהגיד להם שאף הם יכולים להיות יראי השם, ואין להם עצבים להמתין שבע דקות לתיקון הכללי, לכן מיד אחרי התפילה יעשו קידוש,

אנשים שיקרעו את זה, והעיקר שמי שמזדהה עם השאלה, יבין שמרגישים אותו, שאף הוא עובר את זה, ויקבל מזה חיזוק איך להמשיך להחזיק את הבית ולדבר אל ד', ואתה שואל למה מפרטים את השאלה לפרטי פרטים, כי יש אנשים שמזדהים עם שורה זו ויש שמזדהים עם שורה זו, ומרגישים שממש עוברים את אותה בעיה, ומוצאים פתרון לבעיה שלהם.

צריך לדעת עוד משהו, שאי אפשר להיכשל מזה שמצטטים הלכות הכתובות בשו"ע, וכן מלהגיד דברים שצדיקים אומרים, אי אפשר להיכשל, לא יכול להיות שיהודי יגיע לכדי עבירות מלראות דברי צדיקים ולראות דברי חז"ל, וזו המציאות, הילדים והבחורים אצלינו הם שמן זית זך, ואם אתה חושב שאני מטעה את עצמי, תדע שאני לא מנסה לשכנע אותך כלל וכלל.

ילד שמאחר לתפילה בשבת, מותר להגיד לו שיתחיל מהודו, ואחרי הבר מצוה צריך להגיד להם שחייבים להתפלל הכל, כדאי להביא ילדים בכל גיל לבית כנסת, מגיל שלוש ומעלה, אבל לשמור עליהם שלא ירוצו סתם בתוך בית הכנסת, וכשהוא מתחיל כבר להתפלל בתלמוד תורה, תתחיל איתו גם בבית כנסת, כל תקופה מוסיפים לו עוד קטע לתפילה ועוד קטע.

אברך שהולך לישון ביום שישי אחה"צ או שבת אחה"צ ולא יודע היכן בניו מסתובבים, מכניס אותם לסכנה, ירחם השם, היה יהודי שפעם אחת איים עלי שאם אני אמשיך עם הישיבה וכו', לא עבר שבוע ונודע שהוא מנובל המחטיא את הילדים.

צריך מאוד להיזהר לא להשאיר ילדים בבית לבד, אם ההורים יוצאים צריכים להשאיר בייבי סיטר, וכשיש ילד גדול הוא יכול לשמור, ואם הילד הגדול לא רוצה לשמור מותר לחייב אותו, הוא צריך להקשיב להורים, אני זוכר כשהייתי בגיל שמונה

סבא שלי נתן לי את החיות בתיקון הכללי, היה לי קלטת ונעלמה לי, שמעו שם את סבא שלי מדבר בציון רבינו באומן, בבכיות נוראות, ואחרי זה אומר את התיקון הכללי, פסוק בפסוק, הוא אמר לי שראה בירושלים את האמת שיש אצל חסידי ברסלב.

אתה שואל למה מוהרא"ש לא דיבר מזמן קריאת שמע, זה ממש לא נכון, מוהרא"ש דיבר הרבה מזה, והרבה רעש נהיה מדיבוריו, הוא נקט בשיטת קאמארנא, שזמן קר"ש תמיד בשעה תשע, וזה בין בחורף ובין בקיץ, והדבר הזה נותן גבול, כי אנשים חושבים אני יקרא עוד מעט, יש עוד שיטה ועוד זמן, אבל מי שידוע שהזמן תמיד בשעה תשע, הוא יקרא תמיד לפני תשע.

אתה שואל על ביטוח חיים, זה לא באמת בעיה, אני רק משתמש בזה לדוגמא, כשאני רוצה להגיד לאברכים לעבור על הפרשה, במקום להגיד להם תפתחו חומש, הרבה יותר יכנס לו לראש אם אני אגיד לו: למה אתה עושה ביטוח חיים, תעבור על הפרשה ויש לך ביטוח חיים, המשלים פרשיותיו עם הציבור מאריכין לו ימיו ושנותיו, ואם אתה שואל האם לעשות ביטוח חיים, התשובה היא, מה פתאום... ובנוגע לדמי פנסיה, רבינו אמר שצריך לשים את הכסף בצד, ולא לבזבז את הכסף.

אלו שקונים ביטוח חיים של אנשים מבוגרים, זה משהו מאוד מפחיד, כי בסתר הלב מתפללים שימות, וזה דבר נורא מאוד לעשות כך, ומה יעשה חבר הצלה שמגיע ורואה שהחולה הוא מי שיש לו את הביטוח חיים שלו, האם הוא יציל אותו או להיפך, ירחם השם.

אני יכול להגיד לך דבר אחד על כל השאלות שאתה שואל על עצתו אמונה, המכתבים האלו מביאים יראת שמים, אני הרי לומד עם החתנים ומכין אותם לחתונה, הם כל כך נקיים וטהורים, ואני מעדיף שיהיו כמה

סימן רפ"ב, לחפש נקודות טובות בעצמינו, דודי מוסר טוב מאוד את הדיבורים.

השאלה היא שאלה כל כך חזקה כי אנשים לא קולטים שבזה תלוי כל חייהם, אם הוא ירגיש טוב עם עצמו הוא יוכל ללמוד ולהתפלל ולאהוב את ילדיו, והעצות של רבינו מועילים לזה, זה לא הולך ברגע אחד, כמוכן שיש לשלב את כל העצות שיש לנו, כמו התבודדות ומשניות, האברך הזה כבר גורס שבע עשרה שנה משניות, ולכן הוא אוהב את עצמו וחי טוב עם עצמו.

אין ספק שיש אנשים שיותר קל להם להיות שמחים ולהרגיש טוב עם עצמם, אנשים שמגיעים מבית בריא ולא עברו טראומות, ויש אנשים שמאוד קשה להם, מאוד השפילו אותם, אבל אין ברירה, קודם כל הקב"ה אמר לנו להיות בשמחה, ולכן על כל אחד מוטל חובה לחפש בעצמו משהו טוב שישמח את עצמו ולא ישאר שבור, ובנוסף לזה, בספרי רבינו משמע שהכל תלוי בזה, אם הבן אדם יהיה שמח הוא יצליח להיות ירא שמים, זה שרשרת שסוחב את כל העבודת השם, אם תהיה שמח, אם תחזיק מעצמך קצת, ותבין מה זה יהודי תגיע לדברים טובים, וזה לא מתנגש עם שפלות, כי אתה מעריך את זה שאתה יהודי ועושה מצוות.

מוזיקה לא יעזור לך להאמין בך, אבל זה כן יכול להכניס אותך לכמה דקות של התרוממות, ואז אתה מתחיל לרקוד ולהיות שמח, והראש שלך מתיישר קצת, ואתה מתחיל לראות בעצמך דברים טובים, ואפילו אחרי זה כשאתה כבר לא בחתונה ולא שומע מוזיקה אתה עדיין זוכר שמצאת בעצמך נקודות טובות, רבינו אומר שעל ידי מוזיקה וריקודים אפשר להגיע למידת השמחה.

טוב יהיה אם אתה תעשה הסיום הגדול שאתה מתכנן לעשות במשניות, שתעשה בחנות ללקוחות שלך... אבל לא כל אחד יכול לדבר ברבים בעניינים אלו, בכרית שעשה אברהם

הוריי יצאו מהבית ואמרו לי לשמור על הילדים, ולא רציתי, כי פחדתי שהחימום יתפוצץ או משהו כזה, ואחרי סטירה קטנה כבר שמרתי יפה...

פעם אחת הייתי צריך לצאת מהבית, ואשתי הלכה לאסיפת הנשים, ומישהו ידע מזה, והזמין משטרה שהשארתי ילדים בבית לבד בלי השגחה, ובדיוק לא יכולתי לצאת באותו יום ונשארתי בבית, והמשטרה הגיעה ודפקה בדלת, והילדים פתחו וקראו לי, ושאלתי מה הם צריכים, ואמרו שקיבלו קריאה שיש כאן ילדים ללא השגחה, אבל הם רואים שאני כן בבית אז ביטלו את הקריאה, אני לא כועס על אף אחד, כולם אהובים כולם ברורים, כולם התכוונו לטובה.

באותה תקופה ניסו אנשים להפריע לישיבה בכל מיני אמצעים, אחת השיטות שמישהו ניסה לעשות, הוא שלח לכאן בחורים שהיו נראים רגילים, אבל בפועל היו חולי נפש ממש, ולא העפתי אותם אחרי שהכנסתי אותם, והיה בחור שנכנס לישיבה והתחיל ש"ס, והוא היה חולה נפש, ואחרי כמה ימים כשראה שכל הזמן יש סיומים, הוא הודיע בשיא הרצינות שסיים את הש"ס, וזה היה בדיחת השנה...

אתה שואל שאתה שומע בשיעורים שאפשר לעבוד את ד', ולהיות עם סבלנות בבית לאשה ולילדים רק אם אנחנו אוהבים את עצמינו, ואתה שואל איך עושים את זה, התשובה היא שלהיות מרוצים עם עצמינו אפשר להגיע על ידי אמונה, אנחנו לא אוהבים את עצמינו כי אנחנו חושבים שהיינו אמורים להיות כך או להתנהג כך, וברגע שיודעים שהכל משמים, ומה שיש לנו או אין לנו הכל לטובתינו, ומה שלא הצלחנו בחיים הכל עשה הקב"ה, זה מה שיגרום לנו לאהוב את עצמינו, העיקר הוא להיות מרוצה ממה שהקב"ה עושה, שמעת את דודי בדיבורים בסעודה שלישית? לימד בליקוטי מוהר"ן

שאלה ולא רצו לענות, ענו להם תראו איזה עוף יפה פורח כאן, ואתה גם יכול להגיד להם, כל מי שמספר לי סיפור מתפילה יקבל סוכריה.

מוהרא"ש היה עושה איתי המון פעמים את התשובה ש'העוף פורח, ... הייתי נכנס עם אברהם משה ושאלנו כל מיני שאלות, והוא היה מתחיל לספר משהו על יבנאל, ובהתחלה עוד זכרתי מהשאלה, וחשבתי שעוד מעט תגיע התשובה, ופתאום אני רואה שעברה שעה, והוא עבר לנושא אחר לגמרי ולא רצה לענות...

אתה שואל אם לא לתת יותר משתי שמות לילדים, אני לא שמעתי מזה אף פעם, שמעתי מזה רק כאן מאברכים בהיכל הקודש, לא שמעתי את זה ממוהרא"ש, אבל יש שמות שהם שם אחד, כמו ישכר דוב, ובאופן כללי אל תעשו משהו גדול מאיזה נקודה קטנה.

כל מה שיש היום על שידוכים בגלל שמות, זה נגד התורה ממש, חדשים מקרוב באו, שהולכים לכל מיני אנשים שקוראים לעצמם מקובלים ומבינים בשמות, ואומרים שהשם הזה לא מתאים עם השם הזה, וגם חכמת הכתב, הגרפולוגיה, מגיע מהגויים, זה נכון שיש בזה חכמה, וזה נכון שאפשר לראות בכתב את הטבע של הבן אדם, אבל ח"ו להחליט על זה אם לעשות שידוך או לא, זה נגד התורה, ומה שאתה אומר שיש אנשים גדולים ששולחים לבדוק שמות או כתב יד, אני יכול להגיד לך, מעולם לא שמענו כזאת אצל הצדיקים הקודמים, וכי שמעת דבר כזה אצל הרה"ק מסאטמאר.

כמובן שיש שמות שמקפידים קצת, כמו כלה וחמותה, אבל גם שם לא מקפידים בכל מקום וצריך לשאול שאלת רב, ומאיפה לקחו תעוזה להוסיף שמות לאנשים בגלל שידוך, לחולה מוסיפים שם, אבל לא לענין אחר, היה פעם בחור שהגיע ללמוד אצלנו, והוסיפו לו שם על זה שהוא ל"ע נפל והגיע

בארץ ישראל, הוא סיפר קצת על ההתקרבות שלו, אני כבר לא זוכר מה הוא אמר, אבל ראיתי שכולם בכו שם, בתוך דבריו דיבר על אחד שמנע את ההתקרבות שלו ואמר לו שמוהרא"ש הוא מהמפורסמים, ומדבר מדי פתוח בענייני קדושה, היהודי הזה שניסה למנוע אותו מלהתקרב יושב היום בכלא...

אתה שואל על הסתירה בין לחפש נקודות טובות לשפלות, אין בזה שום סתירה, אבל האמת היא שצריך לדעת מתי להתבונן בזה ומתי בזה, אם אתה מרגיש שהשפלות השתלטה עליך, ואתה מתחיל להוריד את עצמך וזה מונע ממך דברים בעבודת השם או בבית עם האשה והילדים, אתה מיד חייב לעזוב את השפלות ולהיות עסוק עם חיפוש נקודות טובות בעצמך ולהגביה ולרומם את עצמך, ואם אתה מרגיש בגאות, תעסוק בשפלות ותיזכר מי אתה באמת...

נקוט האי כללא בידך, אם הילד שלך אומר לך שהוא רוצה משהו כי יש את זה לשאר הילדים, אסור לך לתת לו בגלל סיבה זו, אתה צריך להחליט בראש שלך האם אתה רוצה שלבן שלך יהיה את זה, או לא, וכשאתה מבין שאתה לא רוצה לתת וזה ברור לך, אתה תגיד לו. לא,, ואתה לא צריך להגיד את זה בקול, הילד שלך יקלוט לבד כמה אתה חזק בדעתך, ואם יש לו על מה לנדנד, לא נכנס לשיקול שלך בכלל מה יש לחברים שלו, אני הייתי הילד היחיד בכתה בלי אופניים, והייתי מאוד מרוצה עם זה, וידעתי כשאבא שלי אמר לי, לא, זה לא, ולא ניסיתי לנדנד, ואני נסעתי עם האופניים של תלת אופן, של ילדים קטנים, וכל החברמנים בכתה נסעו אחריי... לא היה חסר לי כלום, ידעתי שההורים שלי אוהבים אותי ורוצים את טובתי.

כשהילדים מתחילים לשגע אותך בחנות, עם כל מיני שאלות, אתה יכול לעשות מה שהתנאים עשו לתלמידים שלהם כששאלו

שלי, שהרב יהיה המורה דרך שלי, ויגיד לי מה לעשות.

אתה שואל למה שמעת מהאדמו"ר שלך בשבת חול המועד פסח, שרק מי שאוכל מצות עם כל הכוונות של הז, מידות אוכל מאמונה, אגיד לך למה, כי האדמו"ר שלך באמת אוהב שם, והוא באמת אוכל ככה את המצות, אבל הוא לא יודע כמה אנחנו נמוכים ורחוקים מזה, ולדעתי האנשים שנכנסים אליו לישועות, מבקשים רק ישועות בענייני עולם הזה, ולא אומרים לו את המצב שלהם ברוחניות, אם הרבי ישמע את הנסיונות שהוא עובר יכול להיות שהרבי יצעק עליו למה הוא נופל ככה, רק אצל רבינו היה הענין של וידוי דברים לפני הצדיק, כשאנחנו רואים בספרי רבינו שכתוב שם שאפשר לעשות תשובה,, אנחנו מבינים את הכוונה בזה, שאף אם עישנתי רח"ל בשבת אני יכול לחזור אל הקב"ה ולשוב אליו באמת, אבל הצדיקים האלו כשאומרים את המילה תשובה, הכוונה לבחינה מסוימת שבזה מבארים עניינים גבוהים, אבל אם ישמעו על מישהו שעישן בשבת יזרקו אותו ויגידו לו שהוא לא יכול לשוב בתשובה, רק אם יעשה משהו מאוד מאוד דרמטי וגדול.

איזה אברך יכול לגשת לדיין שלו ולהגיד לו: יש לי נסיון ואני בקשר עם עבירות רח"ל, מי יכול להגיד ככה למורה דרך שלו, כשהיו אצלי בחול המועד בחורים מישיבה ליטאית, ושאלו על דרך הלימוד, שאלתי אותם כמה אחוז מכלל ישראל לומדים כל יום, הם ענו לי מאה אחוז, אין כזה דבר יהודי שלא לומד בכל יום, זרמתי איתם, וראיתי שהם לא יודעים.

אתה שואל מה לעשות שאתה מגיע הביתה מותש ואין לך כח לתת מילים טובות לילדים, התשובה היא שכל יום לפני שאתה מגיע הביתה תבקש מהקב"ה שיהיה לך כח לתת להם מילים טובות, לא צריך להגיד הרבה,

ללמוד אצלינו... הוסיפו לו את השם דוד, הוא הגיע עם נרתיק חדש לתפילין שכתוב על זה דוד, הוא השאיר את זה במשרד בישיבה, ושם היה מכניס את הכסף שאסף, עם חכמת הקבלה אפשר לשגע את האנשים ולבלבל אותם, ירחם השם.

זה אמת שחכמת היד וחכמת הפרצוף יש להם מקור יהודי, והם כתובים בתורה הקדושה, כפי שרואים בזהר הקדוש, אבל אסור לנו להשתמש בזה, לנו יש את התהלים וליקוטי תפילות והתבודדות, ויש לנו צדקה של רמבעה"נ ויש לנו מקווה וקריאת שמע, אבל לאנשים יותר קל להאמין בחכמת היד והפרצוף מלהאמין בקרי"ש ובתפילין, יהודי הגיע למוהרא"ש ואמר לו שהוא עשה עבירה גדולה עם גויה רח"ל ונולדו להם כבר ילדים, והוא הגיע לבקש תיקון, מוהרא"ש שואל אותו, עכשיו עשר דקות לפני השקיעה, האם כבר הנחת תפילין היום, היהודי אומר אני הגעתי לתיקון לנשמה, אמר לו מוהרא"ש הדבר הראשון זה להניח תפילין, היהודי לא רצה, רק רצה תיקון, לאנשים יותר קל להאמין באיזה תיקונים גדולים מאשר להאמין בחשיבות של הנחת תפילין.

יש סיפור דומה אצל סבא שלי זצ"ל, הגיע אליו יהודי שנפל בעבירות כאלו, וביקש תיקון, וסבא שלי מאוד חיזק אותו, ואמר לו שהדבר הכי נכון שילך למורה דרך שלו, שמכיר אותו טוב, והוא יגיד לו מה לעשות בדיוק, והוא יחזק אותו לעשות תשובה, היהודי ענה לסבא שלי שאין לו מורה דרך, קם סבא שלי ממקומו ולקח את המקל שלו, והתחיל לצעוק עליו בקולי קולות, איך זה יכול להיות יהודי שאין לו מורה דרך, אם אין לך מורה דרך אין תיקון לעבירה שלך, תצא מכאן, וגירש אותו עם המקל, וזה מעניין כי בשעה שסבא שלי שמע את העבירה שהוא נפל, סבא שלי לא נבהל, אבל כששמע שאין לו מורה דרך הוא צעק עליו, מה לעשות שלייהודי הזה לא היה שכל לענות לסבא

ובכיות משונות, והמה ראו כן תמהו ושאלו מה זה ועל מה זה, וענה להם שצפה ברוח קדשו על הדורות שיהיו שלפני ביאת המשיח, וראה שיהיו אדמוריים כארבה לרוב, והם יעכבו את הגאולה על ידי פירוד לבבות ושנאת חינום, והם לא ילמדו חסידים מידות טובות וישרות ודרכי עבודת השם, תסתכלו בפנים בתוך הספר.

• אנחנו מגיעים מסאטמאר, ואצלינו לא היה עסק גדול בעריכת טיש, רוב האנשים שמגיעים לטיש הם אנשים מבחוץ שרוצים לראות, החסידים של סאטמאר לא הולכים בהמוניהם לטיש, ולכן אנחנו לא מבינים את האחרים שהולכים לטיש, אני הייתי הולך הרבה לטיש של צדיקים גדולים, באמת צדיקים, אבל הגעתי הביתה אחרי זה והייתי שבור, מה יש לי מזה, הייתי אצל הצדיק ולא קורה לי כלום, אני לא משתנה, כשלמדתי בסערדעהלי היה שם ליד מחנה הקיץ, המחנה של א, האדמורים הגדולים, והלכתי לטיש שלו וישבתי שם עד עלות השחר, ורציתי באמת להתעלות, ד, עשה לי נס ומצאתי את מוהרא"ש, ואת הספרים אשר בנחל, ומצאתי דרך בעבודת השם, התחלתי לדבר אל ד.

• אחד מכם כהן או לוי? צריך לכבד בברכת המזון את הכהן או את הלוי, וקדשתו, [כשהמברך התחיל לומר ברשות ראש וכו, ... תיקן אותו ראש הישיבה ואמר לו: ברשות מרנן ורבנן ורבתי וברשות בעל הבית הזה נברך לאלוקינו וכו,], ברוך הוא וברוך שמו, ברוך אתה ד, אלוקינו מלך העולם הזן את העולם כולו בטובו וכו.

• אתה שואל מה יותר טוב אם לעזור להפצת ספרים, או לאיש החכם הזה שעושה קורסים בעבודת השם, ומכניס שם כל העצות של רבינו על פי הדיבורים שמדברים בהיכל הקודש, התשובה היא שכל עוד שמסייעים לבעל תפילה ולאנשיו להחזיר את כולם

אבל אומרים איזה מילה קטנה פה ושם, ולפעמים סתם חיוך ודרישת שלום ממישהו, הופך את הילד, וגם שאתה צריך להגיד לו להיכנס למיטה, תגיד שניה לפני זה, מאמי הוא כזה ילד טוב, פגשתי את המלמד שלו והוא אומר שהוא ילד כל כך טוב, ואחרי זה אתה אומר לו יפה להיכנס למיטה, ואל תרגיש אשם שאתה צריך להגיד לו להיכנס למיטה.

• אתה מספר שאתה לא מגיע לבנין שלנו באומן כי אמרו לך שאין מקום, והשנה אתה אפילו לא מנסה להתקשר כי אתה מגיע עם שלש ילדים, צדיק בא ואסביר לך משהו, אם אתה מעדיף לשמוע שאין מקום, כי אתה רוצה להתאכסן במקום נורמלי, אז תמשיך עם זה, אבל אם אתה רוצה להיות אצלינו בבנין, אני אומר לך שאתה תמצא מקום, תמשיך להתקשר ולהתפלל, ואל תתקשר ברגע האחרון בחודש אלול, תתקשר עכשיו, אתה לא חייב לבוא, אבל אם הסיבה שאין מיטות, תתקשר עכשיו, וגם בימים האחרונים לפני ר"ה מתפנים מיטות, מאנשים שהזמינו ושילמו, וברגע האחרון לא יכלו לבוא, כי פתאום נולד להם ילד או סיבה אחרת.

• האברכים ככולל הם תלמידי חכמים, ראיתם את הוויכוח שהיה להם עם חברי הצלה, שלש שעות התעסקו בכל פרט ופרט, אחרי שסיימו ללמוד הלכות רפואה בשבת, עכשיו סיימו הלכות שריפה, אני רוצה שיעשו דיון כזה עם חברי מצילי אש.

• אחד מהדברים החשובים זה להודיע לילדים שלהם, כזה ראה וקדש, הוא המורה דרך שלך, הצדיק שלך, ואותו צריכים לציית, צריך הרבה לבקש מהקב"ה שיזכו למצוא צדיק אמת, כפי שמביא הרה"ק מקאמרנא זי"ע בחומש היכל הברכה, פרשת כי תצא, שהבעל שם טוב הקדוש זי"ע הלך ליער להתפלל מנחה, וראו התלמידים שהוא מכה את ראשו באילן וצועק ובוכה בצעקות

שלו הולכים לפתוח עכשיו ישיבה בירושלים, ואמרתי לו אני לא מביין למה, למה לזרוק עכשיו עשר מיליון דולר, לנו יש מוסדות בארץ ישראל, זה עולה לי שלושים אלף דולר בחודש, ואם הייתי מוצא תלמוד תורה אחד בירושלים שמדברים את הדברים שמדברים כאן, ומדברים לילדים מקדושה, ולא מזלזלים במי שנוסע לאומן ובמי שגורס משניות, ושאר הדברים שמדברים כאן לילדים, אני מיד סוגר את המוסד שלנו ושולח את הילדים למוסד ההוא, ומה לעשות שאני עוד לא מצאתי מוסד כזה, אבל למה מי שיכול לשלוח את הילדים למוסד אחר, צריך לפתוח מוסד לבד ולהוציא הון תועפות, אנשים שואלים אותי למה אני פותח מוסדות בכל מקום, ואמרתי להם, הסיבה היא אותה סיבה שבגללה אתה קורע את הגליונות ואתה אומר שכתוב שם דברים שאסור לקרוא, הרי את אותם הדברים אני רוצה שהילדים ישמעו, אני רוצה שהילדים ישארו בקדושה יתירה, ושהילדים יצחקו על כל העולם, ולא יחיו למען האחר אלא למען עצמם.

להקב"ה, למלך, הכל טוב, זה מה שצריך להיות המטרה.

- אני לא מביין למה אחרים יוצאים נגדינו, לכאורה שנינו מתכוונים לאותה מטרה, אני רוצה לקרב אנשים להקב"ה ואתה רוצה לקרב אנשים להקב"ה, והרי לא אני ולא אתה יכולים לקרב את כל העולם, הרי אף אדמו"ר לא יכול להקשיב לצרות של כולם ולבעיות שלום בית של כולם, אז בואו נתחלק, אני יקשיב לצרות של חלק מהאנשים ואגיד להם שיש בורא עולם ושיתפללו ושיתאזרו בסבלנות, ואתה תגיד לחלק מהאנשים, אבל למה אתה מאיים על מי שמגיע להיכל הקודש שאתה תעיף את הילדים שלו מהמוסדות, ואחרי זה צועקים, יתגדל ויתקדש שמייה רבה, מה זה יתגדל ויתקדש שמייה רבה, אפשר לשמוע אותם שרים בסעודה שלישית, נפשי ישובב ינחני במעגלי צדק, ימח שמו [במקום לכוון למען שמו מתכוונים לימח שמו, למחות שמו של אחרים].

- אנחנו נתפלל מעריב בחדר ההמתנה בחוץ... אין חדר המתנה ואין כלום... נתפלל כאן, סיפר לי עכשיו אחד הבחורים שבחסידות

חג השבועות בצל ראש הישיבה שליט"א

בקריית ברסלב

מדור זה נכתב מפי השומעים ויתכן שהדברים לא מדויקים או לא הובנו כראוי

מתוקה ואצל השני זה חלה של מחמצת, וכפי שאמר רבינו בשיחות הר"ן. שאין להסתכל אם יהיה לאדם מעות או לא, כי בין כך ובין כך יבלה ימיו בשוה, אבל בשבועות שם דנים על עיקר החיים, כמה תורה יהיה לו, וכמה חשק ושמחה יהיה לו בלימוד התורה, ואמר כמה אנחנו צריכים להתפלל עכשיו על זה, ונשמח בדברי תלמוד תורתך.

בתיקון ליל שבועות, התחילו קודם לשיר כמה שירים, והתחילו יחד את התיקון המקורי, פסוק ראשון ואחרון בכל פרשה, ואמר שנותנים לנו טעימות מהתורה שנרגיש את הטעם הטוב וככה נרצה ללמוד כל השנה, ואחרי כל חומש אמרו יחד בקול חזק חזק ונתחזק, ואחרי שסיימו חמשה חומשי תורה שרו כמה ניגונים, אחרי זה עברו לנ"ך, ואחרי זה כשהגיעו לתרי"ג מצוות, אמר ראש הישיבה אנשים בטוחים שהם ישרפו בגיהנום, ובטח עברו על כל המצוות שבתורה, בואו ונתבונן במצוות ונראה, שאין כאן מצוה אחת שאנחנו לא מקיימים, או מצוה אחת שאנחנו עוברים עליהם, ואת המצוות שא"א לקיים בזמן הזה, לומדים את זה והלומד בתורת עולה כאילו הקריב עולה, ואמר אני רוצה לראות שמישהו ימצא כאן 5 מצוות שהוא לא קיים, אפילו אחד לא תמצאו.

וראש הישיבה התחיל במצווה הראשונה ואמר אם לא היה מצוה להיות נשוי, היית

בליל יו"ט בין מנחה למעריב, אחרי שהדיין שליט"א התפלל מנחה לפני העמוד, דיבר ראש הישיבה עם הדיין, ואח"כ אמר שהדיין רוצה שימתינו עם התפילה, הגם שבמגן אברהם כתוב שרק הקידוש יהיה אחרי צאת הכוכבים, אבל בטורי זהב כתוב שאף תפילת מעריב תהיה אחרי צאת הכוכבים, כדי שיהיו שבע שבתות תמימות, ולכן דיבר ראש הישיבה כמה מילים עד לזמן רבינו תם.

ראש הישיבה סיפר שבימי מוהרא"ש, התקשר אליו מוהרא"ש שיבוא להיות בעל תפילה אצלו בבארא פארק ביום הקדוש, וכך זכה להיות ג, פעמים ביוה"ק אצל מוהרא"ש, והתאכסן אצל הרה"צ ר, יצחק לעזער שליט"א, ובדרך לבית המדרש אמר לו ר, יצחק, אנשים מחכים כל הזמן ליום הקדוש, בו נשפוך שיח, ולא מבינים שזה כבר התחיל עכשיו, ואפשר כבר להתחיל לבקש ולהתבודד, ולמה להמתין למחר כשכולם רעבים ותשושים ועייפים, ואמר ראש הישיבה, אותו דבר זה עכשיו, אנחנו נכנסים לחג הקדוש שבועות, תתחילו כבר עכשיו לנצל את הזמן, הרי הרה"ק הרבי ר, ברוך ממעז'בוז היה אומר שאנשים מפחדים מראש השנה, אבל צריך הרבה יותר לפחד משבועות, כי בראש השנה דנים את האדם חלה אחת לכאן וחלה אחת לשם, ואכן השנה עוברת אצל כל אחד אחרת, אצל אחד זה חלה

אתה רוצה מהילד, וכי יש לו את ההשגות שיש לך היום בגיל הזה שאתה נמצא בו עכשיו, וסיפר על איזה אשה שלבשה מטפחת בגיל ארבעים, והיא לא מבינה למה הבת שלה בת שמונה עשרה לא מוכנה ללכת עם מטפחת, הרי אין לה את השכל והחכמה שיש לאמא בגיל ארבעים, וסיפר על סבתא שלו שלבשה מטפחת בגיל שבעים.

סיפר אודות המכתב הארוך בעצתו אמונה של סדר הנסיעה לארץ ישראל, ואמר, למה כתבתי את זה, כי ראיתי שיש אנשים שאומרים שלא מעניין לקרוא כל שבוע אותו דבר, לכן כתבתי לאן הלכתי ומתי חזרתי וכו', וכך בדרך אגב כתבתי לך על דרך הלימוד ועל שלום בית וכו'.

כמו כן למדו בזוהר בענין הענווה, ואמר, שיש אנשים שחושבים שענווה הכוונה שיושבים על קצה הכסא וכדומה, אבל האמת היא שענווה הכוונה להיות מרוצה עם מה שהקב"ה עושה, מה שהקב"ה רק יעשה זה טוב.

תפילת שחרית היתה בהתרוממות רבה, בפרט בעת ששרו אהבה רבה בשיר של הרה"ק מרימנוב זי"ע, ואח"כ בעת אמירת אקדמות, ובעת קריאת התורה, קודם עשרת הדיברות ביקש ראש הישיבה שיגידו לכל הילדים להיכנס, שישמעו את העשרת הדיברות.

לאחר התפילה התקיים קידושא רבא, מחזה הוד איך שילדים קטנים עם בחורים ואברכים עלו בזה אחר זה לערוך את הסיומים שלהם, כל אחד בלימודיו, ולאחמ"כ דיבר ראש הישיבה על המאכל לביבות [קרעפלעך] שאוכלים בחג השבועות, ואמר שאוכלים זאת ג, פעמים בשנה, בעת שמכים, בערב יום כיפור כשמכים על חטא, בהושענא רבא כשמכים עם ההושענות על הקרקע, ובפורים כשמכים את המן, ואמר שבשבועות אנו גם אוכלים זאת כפי שאמר רבינו בליקוטי מוהר"ן חלק א, סימן א, שהתורה היא בחינת מקל שבו מכים את המשוגעים, וכמבואר בשיחות

יושן באיזה תחנת דלק, ש'כח אייבערשטער על המצווה הראשונה בתורה להיות נשוי, ככה אני הולך הביתה כל יום ועוזר בבית להשכיב את הילדים, וככה במצווה השניה והשלישית, על כך דבר אמר, ש'כח אייבערשטער שאני זוכה לקיים את זה, ש'כח שאפשר לקיים מצוות מילה, ש'כח שאני לא משתחווה לעבודת אלילים, ש'כח שאני לא מכשף, ש'כח שאני לא אוכל שרצים, וככה בכל מצוה ומצוה, ואחרי כל מאה מצוות שרו שירים, ואחרי זה היו ריקודין מאוד מרוממים ושמחים שזכינו להיות יהודים.

קודם הליכה למקווה דיבר מענין המקווה שיש בעלות השחר בחג השבועות, ואמר שעל פי האריז"ל יש לכוון שם הוי"ה, ואמר שאנשים חושבים שזה דבר קשה, זה מאוד פשוט, טובלים ארבע פעמים, בטבילה הראשונה חושבים על אות י, ואחרי זה אות ה, וכו', וכך זוכים לדברים גדולים מאוד, היו כמה מניינים שהתפללו ותיקין, אבל ראש הישיבה קבע להתפלל לאחמ"כ כדי שהילדים הקטנים יוכלו להצטרף לתפילות.

בשבועות בבוקר היה שיעור בזוהר הקדוש, בין עצי היער, ובזוהר ראו את הלשון שדיבר רשב"י עם תלמידיו, עם הרבה אהבה והערצה ודברי שבח, ואמר ראש הישיבה, זה הדרך שיש לאדם לדבר עם תלמידיו, ושאל אחד המלמדים, כמה השיעור לך, כשאני רואה אחד התלמידים שהוא לא מתפלל כלל, כמה פעמים אני יגיד לו שהוא מתפלל יפה, ואמר לו ראש הישיבה זה לא חכמה לשבור ילד, החכמה היא להכניס לו חיות ולרומם אותו, וכי אתה המלמד כן מתפלל, תבדוק טוב מה אתה עושה בזמן התפילה, אתה גם משחק עם גליונות וספרים וכו'.

ואמר שהרבה אנשים רוצים שהילדים שלהם יתלבשו בדיוק כמותם, ואם הבחור מתלבש בחליפה אחרת הם שבורים לגמרי, ולא מעריכים את הילד שמניח תפילין ומתפלל ג, פעמים ביום, אלא הוא שבור מזה לגמרי, מה

החזירו אותם, ואמר שכל אחד ואחד מתקרב ושומע דיבור מהקב"ה וצדיק, ונופל לאחוריו י"ב מיל, ואסור לנו להתיימש, המלאכים אלו הצדיקים מחזירים אותנו שוב ושוב להקב"ה, ואף שאח"כ שוב נופלים י"ב מיל לאחוריו, שוב ממשיכים וחוזרים בכח הצדיקים.

ביום ב, דחג השבועות קודם התפילה בעת לימוד הזוהר, אמר ראש הישיבה שכל הלימוד זה רק חברותא עם בנו כפי שמוהרא"ש מביא מהרה"ק מקאמרנא בספרו נוצר חסד שאם היו לומדים זוהר עם התינוקות מגיל תשע היו גדלים יראי חטא, ואין כאן שיעור על זוהר הקדוש, ושאלו את ראש הישיבה למה באמת לא נותן שיעור בזוהר, ואמר שלא ראה כן אצל הצדיקים הקודמים, וסיפר שלמד בחברותא עם סבא שלו זוהר הקדוש, ובעיקר אמרו את הלשון מבלי להסביר, ומזמן לזמן נעצר ואמר, כמה זה נעים וכמה זה קדוש להגיד לשון הזוהר.

כשהגיעו למילים בזוהר, אשרי הנשמה שמסתלקת בארץ ישראל, אמר ראש הישיבה שכל מי שמסתלק עם אמונה ואין לו קושיות על הקב"ה זה נקרא מסתלק בארץ ישראל, כדברי רבינו שארץ ישראל הכוונה לאמונה.

ואמר שמה שכתוב בזוהר הקדוש שצדיקים שלא נהנו מהעולם אין שורה על נשמתם רוח טומאה, הכוונה שלא נהנו הנאה של איסור, כי מי שעושה ברכה ונהנה מהעולם הזה, הרי עושה בזה רצון השם, וכפי שרואים אצל רב יוסף שאמר שיכינו לו עגלא תילתא לחג השבועות, ולא אמר שיכינו לו לאכול קש.

ואמר ראש הישיבה שהיה לו לאחרונה מופת, כשהיה בבני ברק, שאל אחד האברכים למה מזלזלים בקדש עצמך במותר לך, ושאלו ראש הישיבה האם כשהולך למקווה גם מקפיד על כך, האם הוא הולך דווקא למקווה קר וישן, ואמר לו האברך, שרק לאחרונה החליף מקווה, ממקום ישן למקום חדש ומפואר במחיר כפול... ורק כשמגיע לשלום בית שם הוא נזכר שיש קדש עצמך במותר לך.

הר"ן סימן י"ט שעל ידי התורה יכולים לצאת משאול תחתית אף אם רגילים מאוד בעבירות, ואמר שמי שרצה דווקא. פשעטיל,, קיבל כאן פשעטיל, אבל זה לא העיקר, העיקר הוא איך אנחנו יוצאים עם משהו למעשה, נקבל על עצמינו ללמוד תורה בכל יום.

- כמו כן דיבר ראש הישיבה על המנהג להביא אילנות לבית המדרש, כדברי הרה"ק מסאטמאר, שבשבועות דנים על פירות האילן, וכשרוצים ילדים טובים ופירות טובים, צריכים ההורים, האילנות, לבוא כל יום לבית המדרש להתפלל ג, פעמים ביום על ילדיהם, וביאר את דברי חז"ל ברוך אתה בעיר, שיהא ביתך סמוך לבית הכנסת, שמבורך הוא מי שהולך מביתו לבית הכנסת להתפלל על ילדיו.

- אחה"צ קרא ראש הישיבה את שטר התנאים שחיבר הרה"צ ר, ישראל נג'ארה זצ"ל, ובאמצע הדברים כתוב שם שבני ישראל מקבלים על עצמם ללמוד את התורה בדחילו ורחימו, וביאר. בדחילו, היינו עם יראת שמים, ורחימו, היינו לאהוב את השי"ת, ואח"כ כתוב שם שהחתן מקבל מתנה. יופא טובה עם עור של שועל,, וביאר שהכוונה לבגד של התם בסיפורי מעשיות.

- ואמר שבתנאים כתוב איזה מתנות נותנים החתן והכלה, אבל כיון שאצלינו בהיכל הוקדש נוהגים ליתן תכשיטים פשוטים, לכן גם הקב"ה שמח בתכשיטים הפשוטים שניתן לו, פרק משניות וקצת חומש, גמרא אף בלי הבנה, וכן אמר שכל ענין התנאים והכתובה הוי רמז להראות שהקשר שלנו עם הקב"ה זה כמו קשר בין בעל ואשתו, וכל זה כשיש קשר טוב בבית, אבל אם הקשר בין הבעל לאשתו אינו קשר טוב, איזה טעם יש להמשיל על זה את הקשר בין הקב"ה לישראל, והתנאים והכתובה מראים לנו את החשיבות בקשר שצריך להיות בביתו של כל אחד ואחד.

- ואמר על דברי חז"ל שבכל דיבור ודיבור חזרו ישראל לאחוריהן י"ב מיל ומלאכי השרת

להתהפך לגמרי, ואף מי שהיה אדם כמו עשו הרשע יכול להיות לבן כמו יעקב אבינו עם עצם קבלת התורה.

• אחה"צ לאחר קריאת הכתובה, דיבר ראש הישיבה מדברי רבינו שמי שבא אליו בג' הזמנים ניצול מעולם התוהו, בראש השנה, שבת חנוכה, ובחג השבועות, ואמר שעולם התוהו אין הכוונה דווקא בשעה שהולכים מהעולם, אלא אנשים נמצאים כאן בעולם הזה בעולם התוהו, שעסוקים עם פלוני ואלמוני, ובינתיים הזמן עובר ולא מתפללים ולא קוראים קר"ש ולא לומדים, ורבינו הקדוש מציל אותנו מעולם התוהו.

• במוצאי יו"ט רצו לרקוד עם מוזיקה, ואמר שהשנה לא יעשו כן, כי למחרת יום שישי יש יום קצר בתלמוד תורה, ולא כדאי שהילדים יאחרו, ואז יגיעו רק לשעה אחד לתלמוד תורה.

• בשבת בבוקר לימד בסידור עת רצון בעבודת הקרבנות, ואמר שרוצה שאנשי שלומינו יקבעו שיעורים בלימוד ספרי מוהרא"ש, ואחד האברכים שאל למה ראש הישיבה לא קונה שטריימל מיוחד לקריה, במקום לסחוב כל פעם את השטריימל, אמר לו ראש הישיבה, כל אחד צריך לעבוד קשה ולהתייגע בחיים, אני מתייגע בזה שאני סוחב את השטריימל, ואתה נשאר בעבודה בערב כדי לעשות עוד כסף לקנות עוד שטריימל ובינתיים אתה משאיר את הילדים לבד עם אשתך.

• ודיבר אודות הנסיעה לאומן לראש השנה, ואמר שאין חובה להצטרף לצ'רטור, וכל אחד יבדוק מה הכי מתאים עבורו, אבל שלא יסעו לבד, כי בקלות אפשר ליפול בחטא, ושיסעו יחד כמה חברים, כך יהיה בעז"ה שמירה בדרכים.

• וסיפר על שני אברכים שהיו צריכים לעשות עבודה אצל איש שנקרא איש חשוב, וכששמעו שהאיש מדבר ניבול פה, אמרו לו, אין אנחנו מעוניינים לעבוד אצלך, ושאל האיש, וכי אתם גם מהראש ישיבה הזה... וסיפר שכשהרה"צ מפאלטישאן הגיע לגור בארה"ב בתקופת החגים, וראה שבאיזור שלו יש סוכה אחת בבית כנסת, ושם אוכלים כזית, וכולם הולכים אחרי זה הביתה, אבל הצדיק כן רצה סוכה לעצמו לכל ימי הסוכות, לכן בנה לעצמו סוכה, ומלא אנשים בעטו על הסוכה שלו, וצעקו עליו, סאטמערער, והוא בכלל לא ידע מה זה סאטמאר, אבל מיד אחרי יו"ט הוא אמר שהוא רוצה ללכת לסאטמאר, כי אם מי שמקיים מצוות באמריקה נקרא סאטמערער, הוא רוצה ללכת לסאטמאר.

• ודיבר ראש הישיבה על קושיית התוס, למה הרים הקב"ה את ההר על ישראל, מה היה הצורך בכפה עליהם הר כגיגית, והלא אמרו נעשה ונשמע, אלא על כרחך שקבלת התורה צריכה להיות עם דרך ארץ ומשמעת, ולכן היה צריך להרים להם את ההר על ראשם, להכניס יראה ודרך ארץ בלבבם, ואמר שיש מכתב שהריי"ץ כותב מכתב ארוך לבת שלו, ובתוך הדברים כותב שאחד מעיקרי החסידות, צריך דרך ארץ, ורק כך אפשר לקבל מהצדיק, ואמר שכששמעו החסידים ממרחקים את פסיעותיו של הרה"ק המגיד ממעזריטש, נעמדו כולם בדרך ארץ.

• בקידושא רבא ביום השני שוב הביאו מאכלי חלב, ואמר ראש הישיבה שחז"ל אומרים שהחלב נעשה מדם הבהמה, דם נעכר ונעשה חלב, ואע"פ שזה מגיע מדם התירה התורה הקדושה את החלב, כי יש ביד האדם להפוך את הדם העכור שלו לחלב, על ידי התורה הקדושה, ולכן אוכלים חלב בשבועות, להודיע שעל ידי התורה הקדושה אנו יכולים